

**MAKAI ÉVA – TRENCSENYI LÁSZLÓ (SZERK.): ADALÉKOK
A GYERMEKI JOGOK MAGYARORSZÁGI TÖRTÉNETÉHEZ.
MAGYAR PEDAGÓGIAI TÁRSASÁG, BUDAPEST, 2020.**

Aczél Anna: „A Charta nem jogszabály...”

Először megijedtem, hogy mint nem-jogász tudok-e egy jogot ismertető könyvet bemutatni. Aztán, az első oldalak után megnyugodtam. A füzet éppen az ilyen nem-jogász, de a gyerekek érdekét, jogait nagyon fontosnak tartó olvasóknak készült. Kicsit el is resteltem magam olvasás közben; beszélék a gyermeki jogokról, és mennyi mindent nem tudok.

A könyv egymást követő tanulmányokban tárja fel a gyermeki jogok érvényesülésének, elfogadásának történetét. Makai Éva bevezető sorai a századeleji, I. világháború utáni helyzetet mutatják be, azokat a fontos lépéseket, amelyek elvezettek addig a Genfi Nyilatkozatig, amely a gyermek jogait először – az orosz tolsztojánus Venzel, a francia Freinet és a varsói Korczak nyomán – nemzetközi politikai dokumentumban fogalmazta meg. Nagyon fontos vívmánya volt a századelő korának a prevenció fontosságának felismerése, illetve ennek kiemelése. Talán a háború tanulságainak tudható be, hogy sok országban érezték sürgetőnek egy általánosabb, nemcsak egy országra érvényes megállapodás szükségességét. Emellett nagyon tanulságos és érdekes a korabeli, 1924-es „Genfi szótartot” és e dokumentum utódait, napjaink nyelvezetében olvasni.

Szintén érdekes, hogy Janusz Korczak, már az 1920-as években, a gyermeki jogok témájában is egyéni, egyedülálló, korát megelőző véleményt alkotott. A Genfi Nyilatkozatról az volt a véleménye, hogy annak megfogalmazása inkább kérés, „jósándékért esengő”. Korczak sürgette,

hogy az egyezmény szövege a hatékonyság érdekében sokkal határozottabban, világosan szóljon, nincs helye a bizonytalan fogalmazásnak.

Végül az 1948-ban elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata már magában foglal gyermeki jogokról szóló rendelkezéseket is. A következő nagy lépés az 1959-ben, az ENSZ közgyűlésen egyhangúan elfogadott Gyermeki Jogok Nyilatkozata volt.

Az 1989. november 20-án elfogadott Gyermek Jogairól Szóló Egyezmény igazi korszakváltást jelentett a gyermeki jogokért folytatott harcban. A kötetben Trencsényi Imre és Papp György írása innen folytatja a gyermeki jogokért, azok megvalósításáért folytatott küzdelem bemutatását, illetőleg az 1989-ben létrejött Gyermekérdekek Magyarországi Fóruma tevékenységét ettől az évtől 1993-ig. Találó alcímük: „Tejfoggal kőbe...” – mely a Fórum jellegére utal – a gyermeki lét nagyon fontos aspektusára hívja fel a figyelmet: „A gyerekek nem csupán családtagok, gondozottak, vagy esetek, hanem személyiségek is, tömegükben pedig jól vagy rosszul felfogott érdekeiket olykor megfogalmazó, olykor megfogalmazni se tudó, de mindenképpen figyelemre méltó társadalmi csoportot alkotnak.” Makai Éva és Trencsényi László folytatja a Fórum munkásságának bemutatását. 1994-ben már 13 munkacsoportban folyt a munka, felölelve a gyermekélet szinte valamennyi területét, műhelyekbe mozgósítva az adott feladatkör legjobb hazai szakembereit.

Az emlékezetes Diákjogi Charta szövegének felidézését szintén a szerkesztők vezetik be. Ebben a szövegrészben különösen megfogott két mondat: „A Charta nem jogszabály. A benne foglaltak nem jogi, hanem erkölcsi normák”. Nem is kell magyarázni, miért tartom fontosnak, hogy túl a jogi kötelezettségen, a szöveg *szellemére* is figyeljen az alkalmazó. Gyakran találjuk szembe magunkat azzal, hogy amikor valaki csak az írott szabályt nézi, éppen a lényeg sikkad el.

A számomra legkedvesebb, szívet melengető része a kiadványnak az „*Építőkövek a magyarországi gyermeki jogi aktivisták panteonjához*” című. fejezet. Olvasni a „kisenciklopédiában” azoknak a nevét, munkásságát, akiket ismertünk, ismertem, felidézni a mosolyukat, szavaikat, bölcsességüket legalább olyan élvezetet jelentett, mint megismerkedni számomra eddig kevésbé ismert emberek munkásságával.

Köszönet a kötet íróinak, szerkesztőinek! Érdekes és nagyon fontos kiadványt kaptunk.

Erdei iskola, Aggteleki Karszt, Terezstenye